

OTUZDÖRDÜNCÜ YILDA KIRKİKİNCİ KİTABI YAYIMLARKEN

Otuzuncu *Baudelaire Dosyası*'nda dört inceleme yazısı bulacaksınız. İlk yazı Tuğrul İNAL'ın. Empati yöntemiyle yazdığı bu yirmibirinci inceleme denemesinde de İnal paradigmatik ikinci bir metin kurgusuyla gerçek ile düşseli imgelemin potasında eritiyor. Bir "tür" şiir-tiyatro diliyle Baudelaire metinlerini tek kişilik bir oyun olarak kurguluyor. Valéry'nin de belirttiği gibi Baudelaire'in şiirinde her şeyden önce çekicilik, soyut ve etkili bir duyarlık, biçim ve müzik vardır. İnal'ın yazdığı bu paradigmatik metne klasik metin alışkanlığıyla bakan okur elbette "Baudelaire bu değil" diyebilir. İnal'ın yöntemi tam da burada devreye girer. *Hayaller ve Tutkular, Sevgiliye Övgüler ve Yergiler, Gerilim ve Acı* başlıklı üç bölümlük bu paradigmatik deneme, kısa bir bölümle -final-coda sonlanırken kötülüğün yengisi ve kaderin kudreti tiz seslerle duyulur.

Ankara Üniversitesi'nden Baudelaire'in kadim dostu Nedim KULA'nın yazısının başlığı *Baudelaire'de Tanrı'ya Saygı ve Başkaldırı*. Aile ocağında, eğitim hayatında çok sağlam Katolik inanç terbiyesinden geçen şair, kutsal kitapta konu edinilen "ilk günah" kavramının etkisi altında kalmış, gündelik yaşamında Tanrı'ya saygı duyup yaratıcı güce bütün içtenliğiyle sarılırken, sanatçı kimliğine büründüğünde takındığı tutum tamamen değişmiştir. Masumların suçlu sayıldığı, asıl suçlularınsa sahte maskeler altında ayrıcalıklı bireyler haline geldiği bir dünya düzenine başkaldırır. Kimi zaman şeytanı kimi zaman da emeği hiçe sayıldığı için kardeş katili olan Kabil'in yanında yer alır. Şairin, çarmıhta Tanrı'ya niçin kendini terk ettiğini haykırarak soran, sonra da can veren İsa'dan, kötülükten uzak biri olduğu halde acılar içinde kıvrandırılan Eyüp'ten farkı yoktur.

Modern Kentin Pırıltısında Sönen Ayna başlıklı yazısında sevgili Şevket KADIOĞLU, modern, modernizm, modernite, modernleşme kavramlarını tartışmaya açtıktan sonra özellikle Baudelaire'in modernizm yaklaşımına odaklanıyor ve onu bu çerçevede, içinde kötülüğün önemli bir bileşen olduğu farklı bir şiir estetiği ve değişik bir görme biçimi yarattığına dikkat çekiyor. Baudelaire tarzı modernizm anlayışını aynı zamanda şairin de birer alegorisi olan modern kahramanlar üzerinden irdeleyen Kadioğlu, modernizmin çeşitli yönsemelerini onun *Spleen de Paris* adını verdiği düz yazı şiirlerinden oluşan derlemesinden seçtiği metinlerle gözler önüne sermeye çalışıyor.

Uzun süren bir sessizlikten sonra Yavuz KIZILÇİM *Baudelaire'de Sıkıntının Varoluşsal Görünümleri* başlıklı yazısıyla Baudelaire dosyasına katkı sağlıyor.

Sekizincisini yayımladığımız *Çeviri Dosyası*'nı düzenleyen Bilkent Üniversitesi'nden sevgili Emine BOGENÇ DEMİREL'e teşekkür ediyorum. Emine Bogenç Demirel ve Burcu KANIDINÇ KILINÇARSLAN'ın birlikte kaleme aldıkları yazının başlığı şöyle: *Çeviriyoruz, Geçinemiyoruz. Yazın Çevirmenleri Üzerine Sosyoekonomik Bir Araştırma*. Bu bağlamda yazın çevirmenlerinin çalışma hayatını kendi sosyoekonomik gerçeklikleri içinde ele alıyor. Bunu yaparken hem Türkiye'de hem de kültürel birikimin yoğun olduğu Avrupa ülkelerinde çevirmenlerin çalışma hayatlarına dair sosyoekonomik bir anlayışla belge incelemeleri, arşiv kayıtları, meslek birliklerinin raporları, kurum ve kuruluşların anket ve istatistiklerini içeren uluslararası zengin bir veri setinden yararlanıyorlar.

Yıldız Teknik Üniversitesi'nden Zeynep GÖRGÜLER *Çeviri Eğitimi Etrafında İnşa Edilen Sürdürülebilir Yaşam Deneyimi* başlıklı çalışmasında çeviri pratiğini ve çevirmen kimliğinin sürdürülebilir politikalarla olan etkileşimini tartışmaya açıyor. Yazar, çeviri eğitimi alan öğrencilerle yürüttüğü saha çalışması odağında çeviri eyleminin ve çevirmenin yeni medya ekosistemlerindeki sürdürülebilir dönüştürücü etkisine ve gücüne dikkat çekiyor.

Çeşitli İncelemeler Dosyası'nda sevgili Arzu ETENSEL İLDEM'in *Sade, Salò, Pasolini, les 120 journées de Sodome* başlıklı bir yazısını okuyacaksınız. 2022 yılında Pasolini'nin 100. doğum yıldönümü kutlandı. Çok yönlü bir edebiyat insanı olan Pasolini'nin en çok ses getiren ve en çok tartışılan filmi *Salò o le 120 giornate di Sodoma* başlıklı 1975 yılında çevirdiği filmidir. Pasolini bu filmi adını "sadizm" sıfatını veren Fransız yazar Marquis de Sade'nin 1785 yılında yazdığı *Les 120 journées de Sodome* adlı romanından esinlenerek gerçekleştirmiş. *Les 120 journées de Sodome*, Marquis de Sade'nin içerdiği saklı cinsellik ve ölümle sonuçlanan korkunç işkenceler nedeniyle okunması en zor yapıtlarından biridir. Pasolini bu filmde Sade'nin kurgusunu esas alarak olayları Mussolini ve Nazilerin egemen olduğu İtalya'ya uyarlamış. Pasolini'nin film başlığına eklediği *Salò* sözcüğü, Nazilerin Mussolini'ye kurdurdukları kukla devletin adıdır. Filmdeki izlenmesi çok zor, tiksindirici olaylar ve dehşet verici işkenceler faşist burjuvaların eliyle gerçekleştirilmiş ve Pasolini, Sade'nin dünyasını yirminci yüzyılda tekrar yaratmıştır. Sade ile başlayıp Mussolini'nin İtalya'sında devam eden şiddet Passolini'yi de salmanına almış ve ölümüne neden olmuştur.

Kemal ÖZMEN *Doğu'nun Neyini Seversiniz? – Avrupa'ya Dönüşünü. Gide'den Malraux'ya Bir Dönüş Öyküsü* adlı kapsamlı incelemesinde André Gide'in *Türk Marşı* adıyla kaleme aldığı Türkiye yolculuğu ile André Malraux'nun *Altenburg'un Ceviz Ağaçları* romanındaki Enver Paşa öyküsünü ortak bir *dönüş* tematiği çevresinde ele almış. Birisi gerçek kişi -André Gide-, diğeri roman kişisi -Vincent Berger- iki Avrupalının Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılış dönemine denk gelen 1914'lerde *Müslüman Türk dünyası*'nda yaşadıkları düş kırıcı deneyimlerinin arkasından gelen *Avrupa'ya Dönüş* öyküleri, Avrupalılık kimliğine yaptıkları vurgu yanında iç dünyalarındaki çatışmaları da ele verir.

Galatasaray Üniversitesi'nden sevgili Engin BEZCİ *Bir Başka Hernani Savaşı: Cemil Meriç'in Hernani Çevirisi* başlıklı çalışmasında Victor Hugo'nun Fransız tiyatrosunda bir dönüm noktası olan dramı Hernani'yi dilimize çeviren Cemil Meriç ile çeviri işini ona veren *tercüme bürosu* arasında, 1948 tarihli *deneme çevirisi* üzerinden yaşanan ve bugüne kadar üzerinde pek durulmayan benzersiz bir çeviri tartışmasını inceliyor. Çeviri sürecini *-metin dışı etmenler-* çalışmasının birinci bölümünde ayrıntılı olarak ele alan Bezci, ikinci bölümde anlaşmazlığa yol açan eleştirilere ve çevirmenin yanıtlarını özgün metin ve 1956'da yayımlanan metin çerçevesinde değerlendiriyor.

Gazi Üniversitesi'nden Özge ÖZBEK KARACADAL ve Gül TEKAY BAY-SAN *Edebiyat, İşlevi ve Eğitimdeki Yeri* konulu ortak bir araştırma yapmışlar. Edebiyatın çoklu tanımları üzerinde farklı yorumlar yapmış olan Todorov, Eagleton, Barthes, Doubrovsky ve Sartre'in bu kavram üzerindeki görüşlerinden örnekler vermişler. Bunu yaparken farklı dönem, tür ve anlayışlardan dört ayrı yazar olarak Voltaire, Maupassant, Jean-Claude Izzo ve Baudelaire'den birer örnek seçmişler. Sonuç açısından edebiyatın öz, estetik, yazısal, etik ve sanatsal değer ve işlevleri açısından önemine vurgu yapmışlar.

Yayın hayatımızın otuzdördüncü yılında yayımladığımız kırkikinci kitabın hazırlanmasında her zaman olduğu gibi akçal katkıda bulunan Fransız Büyükelçiliği Kültür Servisine, Turizm ve Kültür Bakanlığına ve Ürün Yayınlarına, özveriyle çalışan ön sırada sevgili Özlem KASAP, sevgili Şirin OKYAYUZ ve sevgili Barbara BLACKWELL GÜLEN olmak üzere sevgili Simay TURAN'a, sevgili İlknur KAYA'ya ve bu sayıda görev alan raportörlere ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Giderek ağırlaşan akçal sorunlara karşın 2024 yılında Baudelaire, Sait Faik ve diğer dosyalarda buluşma umuduyla.

Tuğrul İnal

Şubat 2023, Ankara

EN PUBLIANT, EN CETTE TRENTE-QUATRIÈME ANNÉE,
LE NUMÉRO QUARANTE-DEUX DE LA REVUE *FRANKOFONI*

Ce présent numéro de la revue *Frankofoni* s'ouvre avec le dossier *Baudelaire* qui réunit quatre articles. Le premier est de M. Tuğrul İNAL qui continue d'explorer les normes de la philosophie baudelairienne dans son vingt-et-unième essai empathique où le réel et l'imaginaire viennent s'entremêler dans un second texte paradigmatique. Il construit son texte comme un « drame poétique » sous la forme d'un monologue. Valéry disait dans son étude *Situation de Baudelaire* que dans sa poésie tout était « charme, musique, sensualité puissante et abstraite ». Ceux qui approcheraient le texte paradigmatique de M. İnal comme on approche un texte ordinaire pourraient en effet dire « ce n'est pas Baudelaire ». La méthode dont use M. İnal s'éloigne justement de l'ordinaire. Le second texte paradigmatique qu'il présente se constitue de trois parties : *Rêves et Passions*, *Odes et Diatribes à la Bien-Aimée*, *Tension et Peines*. Alors que l'essai se termine par un bref final, la victoire du Mal s'annonce bel et bien.

Le second article de ce dossier, intitulé *Le respect et la révolte envers Dieu chez Baudelaire* est celui de Nedim KULA, grand ami de Baudelaire, de l'Université d'Ankara. Baudelaire que définissent essentiellement une foi catholique inébranlable et un respect indéniable au Tout-Puissant qu'il hérite de son foyer familial et de ses professeurs opte pour une attitude tout à fait différente dans sa création artistique. Il se révolte contre une autorité insensible aux prières, aux misères de l'être humain, contre la puissance cruelle qui aime écraser l'âme vaincue. Il admire tantôt Satan et tantôt Cain le fratricide. Le poète se rapproche ainsi de Jésus qui demande sur son crucifix à son Dieu pourquoi il l'a abandonné et de Job, accablé de malheur et de souffrance malgré son intégrité.

Dans son article *Un halo s'éteignant à la splendeur de la ville moderne*, M. KADIOĞLU traite d'abord les notions de modernisme, modernité, modernisation puis discute du modernisme dans le sens où l'entend Baudelaire en soulignant que le moderne et le nouveau sont incorporés dans sa poésie comme un ornement différent façonné par une sensibilité différente. M. Kadioğlu montre ainsi, par le biais des héros modernes, les divers aspects du moderne dans certains poèmes en prose de *Spleen de Paris*.

M. Yavuz KIZILÇİM contribue au dossier *Baudelaire*, après un long silence, avec son étude intitulée *Baudelaire : projections d'un poème*.

Nous publions cette année le huitième dossier *Traduction* coordonné par

notre très chère collègue de l'Université Bilkent, Mme Emine BOĞENÇ DEMİREL que je tiens à remercier pour cette contribution. Le premier article, *Traduire sans gagner sa vie... Une recherche socio-économique sur les traducteurs littéraires* de Mme Bogenç Demirel et Burcu KANIDINÇ KILINÇASLAN traite de la vie professionnelle des traducteurs littéraires au sein de leurs réalités socio-économiques. Pour ce faire, elles bénéficient d'un riche ensemble de données internationales comprenant des analyses de documents, des archives, des rapports d'associations professionnelles, des enquêtes et des statistiques d'institutions et d'organisations ayant une compréhension socio-économique de la vie professionnelle des traducteurs littéraires en Turquie et en Europe.

Mme Zeynep GÖRGÜLER de l'Université technique de Yıldız, dans son article intitulé *Une expérience de vie durable construite autour de l'enseignement de la traduction* remet en question le dialogue de l'identité du traducteur avec les approches durables et souligne l'effet transformateur durable et le pouvoir de la traduction dans les écosystèmes des nouveaux médias.

Le dossier *Considérations générales* propose un article de Mme Arzu ETEN-SEL İLDEM : *Sade, Salò, Pasolini, les 120 journées de Sodome*. En 2022, on célébrait le centenaire de la naissance du célèbre poète, journaliste, écrivain et cinéaste italien Pasolini. Parmi les films les plus contestés du cinéaste, *Salò o le 120 giornate di Sodoma/Salò ou les 120 journées de Sodome* tourné en 1975 est inspiré de l'œuvre *Les 120 journées de Sodome* de Sade, parue en 1785 et considérée comme le sommet de « l'art » du sulfureux marquis. Pasolini transpose dans son film les événements dans l'Italie fasciste sous la domination de Mussolini et des Nazis. Salò que Pasolini ajoute au titre de son film est le nom de l'État fantoche sous influence nazie. Difficiles à regarder, les scènes de violence et de tortures qui sont attribuées aux bourgeois pervers représentant le fascisme transposent les fantaisies de Sade au XXème siècle.

Dans son article volumineux *Qu'aimez-vous de l'Orient ? – Le retour en Europe. Une histoire de retour de Gide à Malraux*, M. Kemal ÖZMEN analyse, autour de la thématique commune du *retour*, *La Marche turque* d'André Gide et l'histoire d'Enver Pacha dans le roman *Les Noyers de l'Altenburg* d'André Malraux. *Le retour en Europe* de l'auteur André Gide et d'un personnage fictif, Vincent Berger, deux Européens ayant été témoins de la chute de l'Empire ottoman en 1914 révèle leur déception ainsi que leurs conflits internes quant à leur identité européenne.

M. Engin BEZCİ de l'Université Galatasaray, dans son article intitulé *Une autre « Bataille d'Hernani » : la traduction en turc d'Hernani par Cemil Meriç*, met en lumière le désaccord concernant la traduction « d'essai » d'*Hernani* entre Cemil Meriç et le Bureau de traduction (Tercüme Bürosu) l'ayant commandée en 1948, qui est passée jusqu'à maintenant inaperçue. La première partie de l'article

de M. Bezci traite en détail du processus de traduction et des facteurs extra-textuels, s'appuyant sur le texte d'origine et celui publié en 1956, la seconde partie propose une réflexion sur les critiques à l'origine de la controverse et sur les réponses du traducteur.

Nous publions dans ce présent dossier un article de Mme Özge ÖZBEK KARACADAL et Mme Gül TEKAY BAYSAN : *Littérature, sa fonctionnalité et sa place dans l'éducation*. Elles interprètent dans une première partie les diverses définitions de la littérature que développent des auteurs comme Todorov, Eagleton, Barthes, Doubrovsky et Sartre puis analysent dans une seconde partie quatre ouvrages différents de Voltaire, Maupassant, Jean-Claude Izzo et Baudelaire pour conclure que l'importance de la littérature dans l'enseignement est indéniable.

Comme à notre habitude nous terminerons par nos plus vifs remerciements à tous ceux qui, en cette trente-quatrième année, ont contribué à la préparation de ces quarante-deuxième et quarante-troisième numéros. Nos remerciements iront tout d'abord au Service Culturel de l'Ambassade de France à Ankara ainsi qu'au Ministère turc de la Culture et à Ürün Yayınları qui assure en Turquie et à l'étranger la diffusion de la revue. Nous remercions également Özlem KASAP, ainsi que nos chères amies Şirin OKYAYUZ, Barbara BLACKWELL GÜLEN, Simay TURAN et İlknur KAYA pour leur patience, leur disponibilité et leur travail minutieux. Sans oublier tous les évaluateurs dont la contribution à ces numéros est particulièrement précieuse.

En espérant vous retrouver, malgré les difficultés financières, en 2024 autour de nos dossiers Baudelaire et Sait Faik ainsi qu'encore d'autres qui ne manqueront pas de susciter auprès de vous un large intérêt.

Tuğrul İnal

Février 2023, Ankara